

НАРОДНИЯТ КОМПОЗИТОР ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ

На 13 т. м. нар. арт. проф. Панчо Владигеров — един от класиците на българската музика навърши 75 години. Този радостен юбилей вълнува цялата ни музикална общественост и всички почитатели на неговото творчество. На тазгодишния фестивал Мартенски музикални дни ще се състои авторски концерт на юбилея — още едно съприкосновение с ярката, дълбоко национална музика, която е част от нашата култура вече дълги години.

Роден в Цюрих през 1899 година, Панчо Владигеров прекарва детството си в Шумен. Тук той и неговият брат Любен правят първи стъпки в чудния свят на музиката. Тяхното бързо изявяващо се музикално дарование укрепва заедно с първите стъпки на нашата професионална музикална култура. По-късно в София с П. Владигеров се занимават известният педагог и пианист Хенрих Визнер и първият наш класик — Добри

Христов, който му вдъхва любов и привързаност към народния бит, към народната песен.

През 1912 г. Владигеров отива в Берлин. Младият българин рано навлиза в европейската музикална култура, изучава я и усвоява нейните постижения.

Тук 19-годишният композитор получава за първото си крупно произведение Менделсенова награда — първо международно признание на български композитор.

Годините до 1932, когато окончателно се завръща в България, са наситени с интензивна, както композиторска, така и концертна дейност в различни градове на Германия, Франция, Чехословакия. . . Огромните успехи, които младият българин жъне като композитор и пианист, му донасят известност в цяла Европа, а заедно с това и редица примамливи предложения за работа. Като пианист-виртуоз Владигеров популяризира своето, а оттам и българското

музикално творчество. В тези години се раждат нови шедевори, които стават истински национални образци.

В съзнанието на артиста и композитора българското, националното начало е силно: в „Бурлеска“ за цигулка и оркестър, ратсодия „Вардар“, Българска сюита оп. 21; Втори концерт за пиано, Седем симфонични български танца и др. усещаме диханието на родната земя, в тях звучат штонации и ритми от народната музика.

В 1932 г. Владигеров се завръща в България и прибавя към композиторската си и изпълнителска дейност още една — тази на обществения деец и педагог, под чиито грижи израства цяла плеяда пианисти и композитори, понесли неговите идеи.

Творческата му биография се обогатява с много мащабни замис

НАРОДНИЯТ КОМПОЗИТОР ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ

(От I стр.)

ли, значителни композиции. До класическата респекция „Вардар“ се нареждат камерни произведения, операта „Цар Калоян“, Трети клавирен концерт, Първата симфония и мн. др.

П. Владигеров става един от създателите на дружеството „Съвременна музика“, а през 1936 г. е избран за представител на България в Постоянния съвет за международно сътрудничество на композиторите под председателството на Рихард Щраус.

След победата на социализма в нашата страна П. Владигеров отдава всички сили за изграждането и разцвета на новата демократична музикална култура.

Неговата обществена ангажираност се изживява в Увертурата „9. IX“, Симфония № 2 „Майска“, Драматична поема за оркестър, много песни и други произведения. С нова сила се разгръща и обществената, педагогическата и концертната дейност на Владигеров. Той поема ръководството на композиторския клас в БДК. Между възпитаниците му са таланти-

вите Т. Николов, П. Стоянов, Цв. Цветанов, В. Казаджиев; по-късно Кр. Кюркчийски, Ал. Посифов, Г. Костов и мн. др. Имената на тези композитори представляват едно ново поколение, което оставя ярка следа в българската музика, следвайки мъдрите съвети на своя учител.

Владигеров е представител на България на композиторски конгреси в Прага и Берлин, на музикални фестивали и конкурси. В творчеството му се появяват нови върхове: Четвърти и Пети концерти за пиано, балетът „Легенда за езерото“, „Еврейска поема“, Втори концерт за цигулка, много песни за пиано, песни и др.

И днес, когато влиза в своята юбилейна година, Владигеров е все същият неуморим художник, когото годините са дарили с много енергия и творческо дръзновение. Неговата музика, дълбоко съята с психиката на народа, си е извоювала правото да бъде считана за национална класика.

Владигеров идва в българската музика в един момент, когато трябва да се проправят пътищата към нейното съвременно развитие. Неговата силна творческа личност

поема тази задача — Владигеров е един от създателите на съвременния ни национален музикален стил. Твърдо застоял на позицията за национален облик на композитора, Владигеров непрекъснато осъществява това свое убеждение чрез формиране на собствения си композиторски почерк върху основата на националния ни фолклор. Огромното творчество на композитора обхваща почти всички жанрове, на много от които той полага основите в нашата музика — напр.: инструментален концерт, цигулка соната, клавирно трио и др. Музиката му е дълбоко свързана с песента на народа — извор от който той черпи теми за своите произведения.

Владигеровият стил, особено в инструменталните и оркестрови творби, е богат на багри и орнаменти, наситен с песенни мелодии и интересни хармонични съчетания. В музиката му преобладават жизнеутвърждаващи образи и картини, в повечето случаи романтически пресъздадени. Този образец строй характеризира оркестровите произведения с тяхната богата, пълна, многотембровата оркестрация. Финалите на клавирните кон-

церти, „Токата“, „Български симфонични танци“, „Люлински импресии“ рисуват живота на народа тогава, когато той се радва, смее се и се весели с цялата си душа и сърце.

Но дълбоко демократичното и национално по своята същност творчество на П. Владигеров е близо не само за нас — то е придобило признание в световната музикална култура. През 1968 година композиторът отново бе удостоен с международна награда — този път наградата „Хердер“. Нека завършим с ярната и висока оценка, която съдържка поздравителният адрес по случай Хердеровата награда: „На отличения се пада голямата историческа заслуга да изведе младата българска художествена музика извън националните й граници, да я обогати и развие чрез спояване на националната мелодика с композиционно-техническите средства на европейската и световна музика и чрез дейността си на композитор, диригент и виртуоз, да й осигури всеобщо признание, далеч извън пределите на своята родина“.

Бистра МАМУЛЕВА